

ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՀԱՆՐԱՊԵՏՈՒԹՅԱՆ ՕՐԵՆՔԸ

ԱՆԱՍՆԱԲՈՒԺՈՒԹՅԱՆ ՄԱՍԻՆ

Ընդունվել է 21.06.2014

- [Գլուխ 1. Ընդհանուր դրույթներ](#)
- [Գլուխ 2. Անասնաբուծության ոլորտում պետական կարգավորումը](#)
- [Գլուխ 3. Կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների դեմ պայքարի համալիրում ռչնչացված կամ հարկադիր մորթի ենթարկված կենդանիների համար փոխհատուցումը](#)
- [Գլուխ 4. Անասնաբուծական գործունեությունը, անասնաբուծական ուսուցումը, վերապատրաստումը և լաբորատոր գործունեությունը](#)
- [Գլուխ 5. Անասնաբուծական գործունեություն իրականացնող ֆիզիկական և իրավաբանական անձանց իրավունքները, պարտականությունները և պատասխանատվությունը](#)
- [Գլուխ 6. Հակաանասնահամաճարակային միջոցառումներին ներկայացվող պահանջները](#)
- [Գլուխ 7. Կենդանիների հաշվառմանը, համարակալմանը և գրանցմանը, անասնապահությանը, անասնաբուծական հսկման ենթակա ապրանքների շրճանառության փուլերում գործունեության իրականացմանը, կենդանիների ցուցահանդեսներին, մրցույթներին կենդանիների մասնակցությամբ գործունեությանը կամ շուկային ներկայացվող պահանջները](#)
- [Գլուխ 8. Կենդանական ծագման հումքին, մթերքին և անասնաբուծական դեղամիջոցներին ներկայացվող պահանջները](#)
- [Գլուխ 9. Կենդանական ծագման մթերքի և մարդկանց կողմից սպառման համար չնախատեսված կողմնակի արտադրանքի տնօրինմանը ներկայացվող պահանջները](#)
- [Գլուխ 10. Կենդանիների առողջության պաշտպանությանը, բարեկեցության պահպանմանը ներկայացվող անասնաբուծական պահանջները](#)
- [Գլուխ 11. Կենդանիների նկատմամբ փորձարկումները](#)
- [Գլուխ 12. Կենդանիների սպանող և մորթող](#)
- [Գլուխ 13. Եզրափակիչ և անցումային դրույթներ](#)

ԳԼՈՒԽ 1

ԸՆԴՀԱՆՈՒՐ ԴՐՈՒՅԹՆԵՐ

Հոդված 1. Սույն օրենքի կարգավորման առարկան և կիրառման ոլորտը

1. Սույն օրենքը կարգավորում է Հայաստանի Հանրապետությունում անասնաբուծության ոլորտի իրականացմանը, կառավարմանն առնչվող հարաբերությունները:
2. Սույն օրենքը տարածվում է անասնաբուծության ոլորտում ծագած հարաբերություններին մասնակից բոլոր սուբյեկտների, այդ թվում՝ անասնաբուծության ոլորտում գործունեություն իրականացնող անձանց վրա:

Հոդված 2. Անասնաբուծության ոլորտը

1. Անասնաբուծության ոլորտն ընդգրկում է անասնաբուծական պահանջների կիրառում՝ ուղղված՝
 - 1) կենդանիների առողջության պաշտպանությանը և կենդանիների բարեկեցությանը.
 - 2) կենդանիների, կենդանիների և մարդկանց համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդությունների բռնկումների կանխմանը և վերացմանը, անասնահամաճարակային կայուն իրավիճակի և ապահովության պահպանմանը.
 - 3) կենդանիների, կենդանական ծագման հումքի և մթերքի արտադրությանը, վերամշակմանը, պահմանը, փոխադրմանը, առևտրին և (կամ) իրացմանը, ներմուծմանը, արտահանմանը.

4) բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրությանը, պահմանը, փոխադրմանը, առետրին եւ (կամ) իրացմանը, ներմուծմանը, արտահանմանը.

5) կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի տնօրինմանը եւ պահեստավորմանը.

6) անասնաբուժական գործունեությանը, անասնաբուժական կրթությանը եւ գիտությանը, լաբորատոր գործունեությանը, անասնաբուժասանիտարական փորձաքննությանը.

7) անասնաբուժության ոլորտում գործունեության իրականացման արդյունքում Վասակար ազդեցություններից շրջակա միջավայրի պաշտպանությանը:

2. Անասնաբուժության ոլորտն ընդգրկում է նաեւ անասնաբուժական պահանջների պահպանմանն ուղղված անասնաբուժական պետական վերահսկողությունը:

Հոդված 3. Հիմնական հասկացությունները

1. Սույն օրենքում օգտագործվող հիմնական հասկացություններն են՝

1) լիազոր մարմին (մարմիններ)՝ անասնաբուժության բնագավառում քաղաքականություն մշակող, վերահսկողություն իրականացնող եւ (կամ) ծառայություններ մատուցող՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության լիազորած պետական մարմին (մարմիններ).

2) անասնաբուժություն՝ կենդանիների հիվանդությունների կանխում, ախտորոշում, բուժում, դրանց վերացման միջոցառումներ, կենդանիների եւ կենդանիների բարօրության պաշտպանություն, կենդանական ծագման մթերքի եւ հումքի արտադրության, վերամշակման, տեղափոխման, իրացման, անասնաբուժական դեղամիջոցների եւ անասնաբուժական միջոցների, կերերի, լրացակերերի արտադրության, դրանց ներմուծման եւ արտահանման, կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների ներթափանցումից Հայաստանի Հանրապետության տարածքի պահպանության նկատմամբ հսկողության իրականացում.

3) անասնաբուժական գործունեություն՝ ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց մասնագիտական գործունեություն, որը նպատակառւղիված է կենդանիների, կենդանիների եւ մարդկանց համար ընդհանուր հիվանդությունների կանխարգելմանը, ախտորոշմանը, բուժմանը, կենդանիների առողջության եւ բարեկեցության պաշտպանությանը, անասնահամաճարակային իրավիճակների կանխմանը եւ վերացմանը, անվտանգ կենդանական ծագում ունեցող հումքի եւ մթերքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի ստացմանը.

4) անասնաբուժական ծառայություն՝ անասնաբուժության իրականացում ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց կողմից.

5) համայնքը սպասարկող անասնաբույժ՝ մեկ կամ մի քանի համայնքում անասնահամաճարակային պետական միջոցառումների շրջանակներում անասնաբուժական ծառայություն իրականացնող անձ.

6) անասնաբուժական հսկման ենթակա ապրանքներ՝ կենդանիներ կամ դրանց բեղմնավորիչ նյութեր (ինկուբացիոն ձու, սերմահեղուկ, ձվաբջիջ, զիգոտ, սաղմ), կենդանական ծագման մթերք, կենդանական ծագման հումք, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանք, կերեր, լրացակերեր, կերային խառնուրդներ, կերային հավելումներ, անասնաբուժական դեղամիջոցներ.

7) անասնաբուժական ուղեկցող փաստաթուղթ՝ անասնաբուժության ոլորտում օգտագործվող հաշվառված ձեւաթղթեր (վկայական, տեղեկանք, սերտիֆիկատ), որոնք հավաստում են Հայաստանի Հանրապետություն ներմուծվող, արտահանվող եւ Հայաստանի Հանրապետության տարածքում փոխադրվող կենդանիների առողջական վիճակը, բեղմնավորիչ նյութերի, կենդանական ծագման մթերքի եւ հումքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի, կերատեսակների ծագումը, կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների նկատմամբ ապահով տարածքներից եւ կենդանական ծագման մթերքի եւ հումքի, կերատեսակների, բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների անասնաբուժասանիտարական տեսակետից պիտանելիությունը.

8) անասնաբուժասանիտարական փորձաքննություն՝ կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի, կերատեսակների, կենդանիների բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժասանիտարական գնահատման նպատակով կատարվող հետազոտություն.

9) անասնաբուժական միջոցներ՝ անասնաբուժական գործունեության համար անհրաժեշտ հանդերձանք, սարքեր, գործիքներ, սարքավորումներ, կենդանիների խնամքի եւ պահման պարագաներ, անասնաբուժական հատուկ տրանսպորտ, տեխնիկա.

10) անասնաբուժական դեղամիջոց՝ անասնաբուժության ոլորտում օգտագործվող նյութ կամ նյութերի միացություն (կենսապատրաստուկներ՝ պատվաստանյութեր, հիվանդությունների հարուցիչների ախտորոշման եւ նույնականացման հավաքածուներ եւ պատրաստուկներ, իմուն եւ գերիմուն շիճուկներ, իմունոգլոբուլիններ, արյան ֆրակցիաներ, կենդանիների հյուսվածքներից եւ օրգաններից ստացված բուժիչ եւ կանխարգելիչ պատրաստուկներ, մանրէական աճեցվածքներ եւ մանրէական տարատեսակներ, հորմոնային պրեպարատներ, թիրեոստատիկներ, բետա-անտագոնիստներ, բուսական, հանքային, քիմիական, քիմիադեղագործական ծագման նյութեր, պատրաստուկներ կամ միջոցներ՝ բուժիչ, ախտահանիչ, հակամանրէային, միջատասպան, կրծողների դեմ պայքարի, հակաճիճվային, հակաարյունապարզիտային, հակատզային ազդեցությամբ, դեղային կերերի արտադրության մեջ օգտագործելու նպատակով պատրաստված դեղային պրեմիքս), որը՝

ա. կիրառվում է կենդանիների վարակիչ ու ոչ վարակիչ հիվանդությունների կանխարգելման, ախտորոշման, բուժման, արտաքին միջավայրում վարակի փասագրեթման եւ ոչնչացման համար,

բ. տրվում է կենդանիներին՝ կենսագործունեության վրա դեղաբանական, իմունաբանական եւ նյութափոխանակության ազդեցության միջոցով ֆիզիոլոգիական խաթարված ֆունկցիաների վերականգնման կամ չեզոքացման կամ բարելավման նպատակով.

11) թիրեոստատիկներ՝ վահանաձեւ գեղձի գործունեության վրա ազդող նյութեր, որոնք նպաստում են կենդանիների աճման արդյունավետությանը.

12) հորմոնային պրեպարատ՝ արտադրանքներ, որոնք պարունակում են հորմոնալ՝ էստրոգենային, անդրոգենային եւ հեստագենային ուղղակի եւ անուղղակի ազդեցությամբ նյութեր.

13) անասնաբուժական դեղամիջոցի դադարեցման ժամանակահատված՝ անասնաբուժական դեղամիջոցի վերջին անգամ կիրառման եւ կենդանիներից կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի ստացման միջեւ ընկած ժամանակահատված, որի ընթացքում հավաստվում է, որ կենդանական ծագման հումքում եւ մթերքում անասնաբուժական դեղամիջոցի մնացորդային քանակներ չեն պարունակվում, կամ մնացորդային թույլատրելի քանակները չեն գերազանցվում.

14) անասնահամաճարակ՝ կենդանիների վարակիչ հիվանդությունների համեմատաբար կարճ ժամկետում արագ տարածվելու եւ զգալի տարածքներ գրավելու իրավիճակ, որը բնորոշվում է ընթացքի անընդհատությամբ ու դրսևորման պարբերականությամբ.

15) անասնապահական ֆերմա՝ վայր, որտեղ ժամանակավորապես կամ մշտապես պահվում են կենդանիներ, բացառությամբ անասնաբուժական կլինիկաների եւ կենդանիների շտապօգնության կազմակերպությունների.

16) կենդանիների բեղմնավորիչ նյութեր՝ սերմահեղուկ, ձվաբջիջ, զիգոտ եւ սաղմ, բեղմնավորված ձկնկիթ, ինկուբացիոն ձու, որոնք օգտագործվում են կենդանիների արհեստական սերմնավորման, բեղմնավորման եւ բազմացման համար.

17) կենդանիներ՝ կաթնասուններ, թռչուններ, երկկենցաղներ, սողուններ, ձկներ, կակղամորթներ, խեցգետնակերպեր, խիտունջներ, միջատներ, այլ ողնաշարավոր եւ անողնաշարավոր կենդանիներ, որոնք պահվում են մարդկանց կողմից կամ ազատ գոյատևում են.

18) գյուղատնտեսական կենդանիներ՝ խոշոր եւ մանր եղջերավոր կենդանիներ (տավար, գոմեշ, ոչխար, այծ), խոզ, ձի, հավ, հնդկահավ, լոր, սագ, բադ, ճագար, ջայլամ, մեղու, շերամ եւ այլն, որոնք պահվում են կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի ստացման նպատակով.

19) տնային կենդանիներ՝ կենդանիներ, որոնք պատկանում են կերակրվող, բուծվող կամ պահվող, սակայն, որպես կանոն, սննդամթերքի ստացման համար չնախատեսված կենդանիների տեսակներին.

20) կենդանիների քնեցում՝ պետական գրանցում ստացած անասնաբուժական դեղամիջոցով կենդանիների ժամանակավոր ցավազրկում կամ կյանքի ընդհատում.

21) կենդանիների համարակալում՝ գյուղատնտեսական կենդանիների (բացառությամբ թռչունների, մեղուների) եւ տնային կենդանիների ականջներին կողմոված տեղեկություն պարունակող հատուկ պիտակների կամ մարմնի որոշակի մասերին էլեկտրոնային չիպերի՝ կրիչների ամրացում, որը հնարավորություն է ընձեռում անհատականացնելու եւ հաշվառելու կենդանիներին.

22) մեկուսացում՝ գոռնոգներով վարակված կամ վարակման կասկածով կենդանիների՝ որոշակի ժամանակահատվածում եւ պայմաններում՝ առանձնացված տարածքում կամ ցանկապատուժներում կամ շինություններում, մեկուսացնող միջոցառումներ.

23) կենդանիների կարանտին՝ Հայաստանի Հանրապետության կառավարության կամ տարածքային կառավարման մարմինների կողմից կենդանիների կարանտինային հիվանդությունների բնկուժները վերացնող, վարակի օջախները մեկուսացնող եւ վարակի հետագա տարածումը կանխող, ինչպես նաեւ այդ ընթացքում ֆիզիկական եւ իրավաբանական անձանց իրավունքների ժամանակավոր սահմանափակումներ ու լրացուցիչ պարտականություններ սահմանող ռեժիմային գործունեություն.

24) կանխարգելիչ կարանտին՝ վարակիչ հիվանդությունների ներթափանցումը կանխող միջոցառումներ, որոնք իրականացվում են ձեռք բերված կենդանիներին 30 օրվա ընթացքում առանձնացված պահելու եւ հիվանդությունների ախտորոշման համար հետազոտություններ ու կանխարգելիչ պատվաստումներ կատարելու նպատակով.

25) կենդանիների կարանտինային եւ հատուկ վտանգավոր վարակիչ հիվանդություններ՝ կենդանիների, կենդանիների եւ մարդկանց համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդություններ, որոնք արագորեն տարածվում են, ընդգրկում ընդարձակ տարածքներ, պատճառում մեծ տնտեսական վնաս եւ վնասում կամ անմիջականորեն սպառնում են կենդանիների եւ հանրության առողջությանը.

26) կենդանիների պարտադիր ծանուցման ենթակա հիվանդություններ՝ արագորեն տարածվելու, ընդարձակ տարածքներ ընդգրկելու եւ մեծ տնտեսական վնասներ հասցնելու հատկություններ ունեցող վարակիչ եւ ոչ վարակիչ հիվանդություններ, որոնց բացահայտման կամ կասկածի դեպքերը սահմանված կարգով ծանուցվում եւ գրանցվում են.

27) կենդանական ծագման մթերք՝ կենդանիների սպանդից ստացված միս, սպանդային ենթամթերք (ենթամշակային եւ որովայնային ճարպ, ներքին պարենքիմատոզ օրգաններ, արյուն, ուղեղ, լեզու), հալած ճարպ, մսամթերք, կաթ եւ կաթնամթերք, վերամշակված ձուկ, երկկենցաղներ, խեցգետնակերպեր, կակղամորթեր, ցամաքային եւ ջրային անողնաշարավորներ եւ դրանցից ստացված մթերք, չբեղմնավորված ձկնկիթ եւ ձու, մեղր, որոնք առանց վերամշակման կամ վերամշակումից հետո օգտագործվում են սննդում կամ որպես պարենային հումք.

28) կենդանական ծագման հումք՝ կենդանիների սպանդից ստացված ներզատիչ գեղձեր, աղիք, կաշի, մորթի, մազ (բուրդ, խոզան, փետուր, աղվամազ), եղջյուր, սմբակ, ոսկոր, չվերամշակված ճարպ, լեղի, արյուն, մեղրամոմ, մոմաթերթ, մեղվի թույն, օձի թույն, կարիճի թույն, կենդանական ծագման այլ թույներ, տեխնիկական ալբումին, կազեին, ժելատին, որսորդական հաղթանշաններ եւ այլն, որոնք օգտագործվում են վերամշակումից հետո.

29) կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանք՝ մարդկանց կողմից սպառման համար չնախատեսված կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի արտադրության, վերամշակման արդյունքում ստացված արտադրանք (մսոսկրային եւ մսային, եղջերային գոյացություններից ստացված, ձկնային ալյուր, արյան չորացված պլազմա եւ արյունից ստացված այլ արտադրանք, հիդրոլիզային սպիտակուցներ, ոսկորներից եւ կենդանական ծագման այլ արտադրանքներից ստացված ժելատին), կենդանիների դիակներ, որոնք հանդիսանում են տեխնիկական հումք, նախատեսված չեն մարդկանց կողմից սպառման համար եւ ենթակա են լրացուցիչ վերամշակման կամ ոչնչացման.

30) գոռնոգներ՝ կենդանիների վարակիչ հիվանդություններ, որոնց նկատմամբ զգայունակ են կենդանիները, ինչպես նաեւ կենդանիների վարակիչ որոշ հիվանդություններ, որոնց նկատմամբ զգայունակ են կենդանիները եւ մարդիկ.

31) կենդանիների սպանդ՝ մարդու սպառման համար նախատեսված կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի ստացման նպատակով սպանդանոցներում կատարվող կենդանիների սպանդ, ներառյալ՝ որոշակի հիվանդությունների դեպքում թույլատրված սանիտարական սպանդ.

32) սանիտարական սպանդ՝ որոշակի հիվանդությունների դեմ պայքարում վարակված կամ վարակման անմիջական սպառնալիքի ենթակա կենդանիների հարկադիր պարտադիր սպանդ՝ պայմանական պիտանի կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի ստացմամբ.

33) կենդանիների մորթ՝ սույն օրենքով սահմանված նպատակներով եւ դեպքերում ոչ սպանդանոցային պայմաններում կատարվող կենդանիների մորթ.

34) կենդանիների եւ մարդկանց առողջությանը սպառնացող վտանգ՝ կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի, կերատեսակների, անասնաբուժական դեղամիջոցի եւ վարակի աղբյուր կամ փոխանցման գործոն հանդիսացող այլ օբյեկտները, առարկաները, որոնց օգտագործումը, սպառումը կամ առկայությունը կարող է կենդանիների եւ (կամ) մարդկանց առողջության համար վտանգ ներկայացնել.

35) վերացում՝ համաճարակային շղթայի բոլոր փուլերում կենդանիների, կենդանիների եւ մարդկանց համար ընդհանուր վարակիչ հիվանդությունների տարածման սահմանափակմանն ու վերացմանն ուղղված միջոցառումների արդյունք, երբ համաճարակային շղթան չի գործում.

36) ոչնչացում՝ կենդանիների եւ մարդկանց առողջությանը սպառնացող վտանգի հետագա որեւէ օգտագործումը բացառելու նպատակով Ֆասագերծում՝ այրում կամ բարձր ջերմաստիճանի եւ ճնշման պայմաններում հալեցում: Ոչնչացում է համարվում նաեւ՝

ա. թաղումը, ստորգետնյա պահեստավորումը կամ կուտակումը,

բ. վերգետնյա այրումը (վառում) վառելանյութի միջոցով բացօթյա պայմաններում,

գ. անմիջական այրումը հատուկ սարքավորումների պայմաններում.

37) անասնահամաճարակային նշանակության կամ անասնաբուժական պետական վերահսկման ենթակա օբյեկտներ՝ անասնապահական ֆերմաները եւ տնտեսությունները, արոտավայրերը, ջրելատեղերը, անասնագերեզմանոցները, կենդանաբանական այգիները, ակվարիումները, բնական եւ արհեստական ջրային միջավայրերը, որտեղ բուծվում կամ պահվում են ջրային կենդանիներ, տեռարիումները, վիվարիումները, անասնաբուժական լաբորատորիաները, կենդանիների փոխադրում, կենդանիների նկատմամբ փորձարկումներ, կենդանական ծագման հումք եւ մթերք, կերեր, լրացակերեր, կերատեսակներ արտադրող, վերամշակող, պահեստավորող, իրացնող, բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների արտադրություն, պահպանում, առետուր կամ իրացում իրականացնող տնտեսավարող սուբյեկտները եւ կազմակերպությունները, գյուղատնտեսական եւ պարենային ապրանքների շուկաները, առետուրի օբյեկտները, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի տնօրինման, պահեստավորման կազմակերպությունները, սպանդանոցները, սպանդային կետերը, բնական ծագում ունեցող կենդանական թափոնների տեղադրման եւ պահման, Ֆասագերծման վայրերը, կենդանիների շուկաները, կենդանիների կայանատեղերը, հավաքատեղերը, անասնաբուժական կենսապատրաստուկների արտադրության կազմակերպությունները, անասնաբուժական ուսումնական, գիտահետազոտական լաբորատորիաները, կազմակերպությունները, ինչպես նաեւ այլ հաստատությունները, տարածքները, որտեղ եւ (կամ) որոնց շրջակայքում վարակիչ կամ մակաբուժային գործոնները կարող են տարածվել.

38) վերամշակում՝ գործունեություն, որի արդյունքում փոփոխության է ենթարկվում կենդանական ծագման հումքի եւ մթերքի, կենդանական ծագման կողմնակի արտադրանքի պարունակությունը կամ բաղադրությունը՝ վերածվելով սպառման կամ արտադրության համար պիտանի հումքի կամ մթերքի.

39) գոտեխնիկական նպատակներով կիրառում՝ կենդանիների, բեղմնավորիչ նյութերի, անասնաբուժական դեղամիջոցների օգտագործումը կենդանիների կտղուցը կարգավորելու, սերմնավորման, բեղմնավորման, սաղմերի փոխպատվաստման նպատակով.

40) պայմանական պիտանի կենդանական ծագման հումք եւ մթերք՝ կենդանական ծագման հումք եւ մթերք, որոնք կարող են օգտագործվել Ֆասագերծումն ապահովող վերամշակումից հետո, որը երաշխավորում է դրանց անվտանգությունը:

Հոդված 4. Անասնաբուժության մասին օրենսդրությունը

1. Անասնաբուժության ոլորտում հարաբերությունները կարգավորվում են սույն օրենքով, իրավական այլ ակտերով եւ Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով:

2. Եթե Հայաստանի Հանրապետության միջազգային պայմանագրերով սահմանված են այլ նորմեր, քան նախատեսված են սույն օրենքով, ապա կիրառվում են միջազգային պայմանագրերի նորմերը: